

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่อง การสำรวจแนวทบทวนนิสิตนักศึกษาตามการรับรู้ของนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยระบบจำกัตรีบ ในบทนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอในเรื่องของวัตถุประสงค์ในการวิจัย วิธีการดำเนินการวิจัย สรุปผล การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะตามลำดับ

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยตั้งวัตถุประสงค์ในการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อสำรวจแนวทบทวนของนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยระบบจำกัตรีบ
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบแนวทบทวนของนิสิตนักศึกษา โดยจำแนกตามเพศ สถานที่พัก ชั้นปี สาขาวิชาและมหาวิทยาลัยที่ศึกษาอยู่ ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ในแต่ละแนวทบทวน

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ในการเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยมุ่งสำรวจจากนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยระบบจำกัตรีบ ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2528 ในการสุ่มตัวอย่าง ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบผสม (Multistage Sampling Technique) โดยเริ่มจากการแบ่งมหาวิทยาลัยที่ศึกษาออกตามสถานที่ตั้งแบ่งเป็น 4 ภาค คือ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลาง เลือกมหาวิทยาลัยเป็นแหล่งประชากรภาคละ 1 แห่งได้มหาวิทยาลัยที่ศึกษา ดังนี้ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นและมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จากนั้นก็แบ่งคณะวิชาในมหาวิทยาลัยที่ศึกษาออกเป็น 4 สาขาวิชาคือ สาขามนุษยศาสตร์ สาขาสังคมศาสตร์ สาขาวิทยาศาสตร์ประยุกต์และสาขาวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ เมื่อจำแนกสาขา

วิชาแล้ว ผู้วิจัยจึงสุ่มคณะจากสาขาวิชาทั้ง 4 สาขาวิชามาเป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ วิชา
 คณิตศาสตร์ สาขามนุษยศาสตร์ คือ คณะมนุษยศาสตร์ สาขาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียง
 ใหม่ศึกษาจากคณะศึกษาศาสตร์และคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ศึกษา
 จากคณะศึกษาศาสตร์และคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่นศึกษาจากคณะศึกษา-
 ศาสตร์ และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ศึกษาจากคณะศึกษาศาสตร์และคณะเศรษฐศาสตร์
 และบริหารธุรกิจ สาขาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ คือ คณะวิศวกรรมศาสตร์และคณะเกษตร-
 ศาสตร์หรือคณะทรัพยากรธรรมชาติ และสาขาวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ คือ คณะวิทยาศาสตร์
 สำหรับจำนวนตัวอย่างที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 473 คน ผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม
 ออกไปจำนวน 473 ฉบับ ได้รับคืน 457 ฉบับ คัดแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออกเหลือแบบ
 สอบถามจำนวน 472 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.40 ของแบบสอบถามทั้งหมดที่ใช้ในการ
 ศึกษา

2. การสร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยเริ่มการสร้างแบบสอบถามจากการศึกษา
 เอกสาร ตำรา ผลงานวิจัยที่มีข้อมูลเกี่ยวกับนิสิตนักศึกษา แนวบทบาทนิสิตนักศึกษา
 วัฒนธรรมย่อยของนิสิตนักศึกษา การแบ่งประเภทนิสิตนักศึกษา ใช้ข้อมูลที่ได้ประยุกต์กับ
 การจำแนกแนวบทบาทนิสิตนักศึกษาของชูเมอร์และแสตนฟิลด์ (Schumer and
 Stanfield | 1966) ซึ่งจำแนกแนวบทบาทนิสิตนักศึกษาออกเป็นแนวบทบาท 8 ด้าน
 ดังนี้ แนวบทบาททางวิชาการและการเป็นศิษย์คณาจารย์ แนวบทบาทในการใช้สติปัญญา แนว
 บทบาทในการใช้ชีวิตในสถาบันอุดมศึกษาอย่างเต็มที่ แนวบทบาทในการนำประสบการณ์จาก
 การทำกิจกรรมในสถาบันไปใช้ประโยชน์ แนวบทบาทที่ยึดถือระบบกรีก แนวบทบาทใน
 การฝึกฝนเพื่อการประกอบอาชีพ แนวบทบาทในการพัฒนาสังคม และแนวบทบาทที่ทำพอ
 เป็นพิธี จากการศึกษาพบว่า แนวบทบาทที่ยึดถือระบบกรีกในสังคมนิสิตนักศึกษาไทยไม่มี
 ผู้วิจัยจึงตัดแนวบทบาทด้านนี้ออก ในขณะที่เดียวกันจะพบว่านิสิตนักศึกษาไทยมีบทบาทที่เกี่ยว
 ข้องทางการเมืองทั้งในสถาบันและระดับประเทศมากขึ้น ผู้วิจัยจึงเพิ่มแนวบทบาทที่ศึกษา
 อีก 1 แนวบทบาท คือ แนวบทบาทนักธุรกิจทางการเมือง ในการอธิบายลักษณะนิสิต
 นักศึกษาในแนวบทบาททั้ง 8 ด้าน นอกจากใช้ข้อมูลที่ชูเมอร์และแสตนฟิลด์ศึกษาแล้ว
 ผู้วิจัยยังอาศัยข้อมูลจากการศึกษาของนักอุดมศึกษาอีกหลายท่าน คือ คลาร์กและโทร
 (Clark and Trow 1966) เพมเบอร์ตัน (Pemberton 1963) เคนิสตัน
 (Keniston 1966) วาร์เรน (Warren 1966) และนิวคอมป์และคณะ

(Newcomb and Others 1967) มาประยุกต์ใช้อธิบายลักษณะของนิสิตนักศึกษาให้
เด่นชัดยิ่งขึ้น จากนั้นผู้วิจัยสร้างข้อคำถามเพื่อประเมินตนเองในแนวบทบาทด้านต่าง ๆ
แนวบทบาทละ 5 ข้อ รวมข้อคำถามทั้งสิ้น 48 ข้อวางสลับที่กัน ในการตอบแบบสอบถาม
ก็ให้ผู้ตอบแบบสอบถามประเมินตนเองโดยใช้การประมาณค่าจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด
รวม 5 ระดับ

3. การหาความตรงทางด้านเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบ
ถาม ผู้วิจัยหาความตรงของแบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยวิธีการ 2 วิธี ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยติดต่อขอให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านนิสิตนักศึกษา มีประสบการณ์
เกี่ยวกับนิสิตนักศึกษาจำนวน 8 ท่านตรวจแบบสอบถามให้ และติดต่อให้นักศึกษาจำนวน
10 คนอ่านแบบสอบถามเพื่อทดสอบความเข้าใจตรงกันด้านภาษา จากนั้นผู้วิจัยก็นำข้อ
วิจารณ์และข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิและนักศึกษามาปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์
มากยิ่งขึ้น

3.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักศึกษาใน
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์จำนวน 30 คน นำมาหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของข้อ
คำถามในแนวบทบาททั้ง 8 ด้าน พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดย
ใช้การหาค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (The Pearson Product-Moment Correlation
Coefficient)

4. การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลดังนี้ นักศึกษาที่ศึกษา
ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ใช้การส่งไปและกลับทางไปรษณีย์ นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น
และนิสิตในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผู้วิจัยติดต่อให้เพื่อนที่ทำงานในมหาวิทยาลัย
ดังกล่าวเก็บให้ และนักศึกษาในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง
เป็นส่วนใหญ่สำหรับวิทยาเขตหาดใหญ่ ส่วนวิทยาเขตปัตตานี ติดต่อให้เพื่อนเก็บให้

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลส่วนที่เป็นสถานภาพของนิสิตนักศึกษา วิเคราะห์
ในรูปของค่าความถี่และร้อยละ ข้อมูลที่เกี่ยวกับการประเมินแนวบทบาทนิสิตนักศึกษา
วิเคราะห์ในรูปของค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบความแตกต่าง
ของค่าเฉลี่ยการรับรู้ในแนวบทบาทจำแนกตามเพศและสถานที่พัก ใช้การทดสอบด้วยค่า
ที-เทสต์ (t-test) และจำแนกตามชั้นปี สาขาวิชาและมหาวิทยาลัยที่ศึกษาอยู่ ใช้
การทดสอบด้วยค่าเอฟ-เทสต์ (F-test) เมื่อพบความแตกต่าง ได้ทดสอบหาความ

แตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffé's Method) ในการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่น .82 สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) ของ นี และคณะ (Nie and Others 1982) โดยใช้เครื่องของสถาบันวิทยบริการคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของตารางและความเรียง

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า

1. สถานภาพของนิสิตนักศึกษา พบว่านิสิตนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามเป็นนิสิตนักศึกษาเพศหญิงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 65.8 เรียนอยู่ในชั้นปีที่ 3 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 26.5 หากจำแนกตามสาขาวิชาที่ศึกษาอยู่ จะเป็นนิสิตนักศึกษาในสาขาวิทยาศาสตร์ประยุกต์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.5 และเป็นนิสิตนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 26.1

ในเรื่องการตั้งเป้าหมายชีวิตหลังจากสำเร็จการศึกษาไปแล้ว พบว่า นิสิตนักศึกษาดังเป้าหมายไว้ว่า ทำงานก่อนและหาทางเรียนต่อภายหลังมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 57.7 เป้าหมายรองลงมาคือ การเรียนต่อในระดับสูงขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 23.0

กิจกรรมนอกหลักสูตรหรือชมรมที่นิสิตนักศึกษาสนใจเข้าร่วมมากที่สุด เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับกีฬาและนันทนาการ คิดเป็นร้อยละ 35.5 รองลงมาเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคมและบำเพ็ญประโยชน์ คิดเป็นร้อยละ 32.7

2. การรับรู้ของนิสิตนักศึกษาในแนวทบทวนทั้ง 8 ด้าน พบว่า นิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยของการรับรู้ในระดับปานกลางจำนวน 4 แนวทบทวนเรียงตามลำดับ ดังนี้ แนวทบทวนทางวิชาการและการเป็นศิษย์ ($\bar{X} = 3.305$) แนวทบทวนในการใช้สติปัญญา ($\bar{X} = 3.224$) แนวทบทวนในการใช้ชีวิตในสถาบันอุดมศึกษาอย่างเต็มที่ ($\bar{X} = 3.099$) และแนวทบทวนในการฝึกฝนเพื่อการประกอบอาชีพ ($\bar{X} = 3.064$) ส่วนแนวทบทวนที่มีค่าเฉลี่ยของการรับรู้ต่ำสุดคือ แนวทบทวนที่ทำหอบเป็นพิธี ($\bar{X} = 2.428$)

3. การศึกษาเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการรับรู้ของนิสิตนักศึกษา จำแนกตาม

เพศ พบว่า โดยส่วนรวม พบว่าไม่มีความแตกต่างกันในทุกแนวทาบ แต่เมื่อศึกษาเปรียบเทียบเป็นรายข้อ พบความแตกต่างดังนี้

3.1 แนวทาบทางวิชาการและการเป็นศิษิต พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในคานการฟังคำบรรยายของอาจารย์พร้อมทั้งไตร่ตรองหาเหตุผลไปด้วย ก่อนที่จะเชื่อว่าเป็นความรู้ที่ถูกต้อง และกิจกรรมนอกหลักสูตรที่สนใจเข้าร่วมมากที่สุด เป็นกิจกรรมทางวิชาการ นิสิตนักศึกษาชายมีค่าเฉลี่ยของการรับรู้สูงกว่านิสิตนักศึกษาหญิง

3.2 แนวทาบในการใช้สติปัญญา พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในคานการเรียนและทำงานตามแบบที่ถนัดและสนใจ คานการคิดและศึกษาหาความรู้ทางวิชาการที่นอกเหนือจากวิชาที่เรียนหรือความรู้ที่อาจารย์สอน และคานการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ โดยไม่สนใจว่าจะเป็นที่สนใจของใครหรือไม่ และที่ระดับ .01 ในคานการใช้เวลาว่างในการคิดและทำสิ่งใหม่ นอกเหนือจากวิชาที่เรียน และคานการมีความเชื่อมั่นว่าเป็นผู้มีความคิดดีกว่าเพื่อน โดยเฉพาะในเรื่องการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ให้เพื่อนและอาจารย์ นิสิตนักศึกษาชายมีค่าเฉลี่ยของการรับรู้สูงกว่านิสิตนักศึกษาหญิง

3.3 แนวทาบในการนำประสบการณ์จากการทำกิจกรรมในสถาบันไปใช้ประโยชน์ พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในคานการรู้จักและเป็นที่รู้จักของอาจารย์ ผู้บริหารและบุคคลสำคัญในมหาวิทยาลัยให้มากที่สุด และคานการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสำคัญของกลุ่ม/มหาวิทยาลัย นิสิตนักศึกษาชายมีค่าเฉลี่ยของการรับรู้สูงกว่านิสิตนักศึกษาหญิง

3.4 แนวทาบในการฝึกฝนเพื่อการประกอบอาชีพ พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในคานการติดตามข่าวการรับสมัครงานที่เกี่ยวข้องกับสาขา/วิชาเอกที่เรียนเสมอ นิสิตนักศึกษาชายมีค่าเฉลี่ยของการรับรู้สูงกว่านิสิตนักศึกษาหญิง

3.5 แนวทาบในการพัฒนาสังคม พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในคานการติดตามข่าวและข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นเสมอ นิสิตนักศึกษาชายมีค่าเฉลี่ยของการรับรู้สูงกว่านิสิตนักศึกษาหญิง

3.6 แนวทาบที่ทำพอเป็นพิธี พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในคานความไม่สนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตรที่มหาวิทยาลัยจัด

นิสิตนักศึกษาชายมีค่าเฉลี่ยของการรับรู้สูงกว่านิสิตนักศึกษาหญิง

3.7 แนวบาทบาทนักรณรงค์ทางการเมือง พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในด้านการติดตามข่าวการเมืองทั้งในระดับสถาบันและระดับประเทศ และด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองในมหาวิทยาลัย นิสิตนักศึกษาชายมีค่าเฉลี่ยของการรับรู้สูงกว่านิสิตนักศึกษาหญิง

4. การศึกษาเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการรับรู้ของนิสิตนักศึกษา จำแนกตามสถานที่พัก โดยส่วนรวมพบว่าไม่มีความแตกต่างกันในทุกแนวบาท แต่จากการศึกษาเปรียบเทียบเป็นรายข้อ พบความแตกต่างดังนี้

4.1 แนวบาทบาททางวิชาการและการเป็นศิษย์ พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านการใช้เวลาว่างในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยวิธีการต่าง ๆ นิสิตนักศึกษาที่พักนอกบริเวณมหาวิทยาลัยมีค่าเฉลี่ยของการรับรู้สูงกว่านิสิตนักศึกษาที่พักในบริเวณมหาวิทยาลัย

4.2 แนวบาทบาทในการใช้สติปัญญา พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านการเรียนและทำงานตามแบบที่หนักและสนใจมากกว่าทำตามเพื่อนหรืออาจารย์สั่ง นิสิตนักศึกษาที่พักในบริเวณมหาวิทยาลัยมีค่าเฉลี่ยของการรับรู้สูงกว่านิสิตนักศึกษาที่พักนอกบริเวณมหาวิทยาลัย

4.3 แนวบาทบาทในการฝึกฝนเพื่อการประกอบอาชีพ พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านการติดตามข่าวการรับสมัครงานที่เกี่ยวกับสาขา/วิชาเอกที่เรียนเสมอ และด้านความสนใจในการฝึกงานในหน่วยงานนอกมหาวิทยาลัย นิสิตนักศึกษาที่พักในบริเวณมหาวิทยาลัยมีค่าเฉลี่ยของการรับรู้สูงกว่านิสิตนักศึกษาที่พักนอกบริเวณมหาวิทยาลัย

4.4 แนวบาทบาทในการพัฒนาสังคม พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านการเน้นหน้าที่ของมหาวิทยาลัยว่า ควรจะมีบทบาทในการช่วยพัฒนาสังคมให้มากที่สุด นิสิตนักศึกษาที่พักในบริเวณมหาวิทยาลัยมีค่าเฉลี่ยของการรับรู้สูงกว่านิสิตนักศึกษาที่พักนอกบริเวณมหาวิทยาลัย

4.5 แนวบาทบาทที่ทัวพอเป็นพิธี พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านการไม่มีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนในอวเรียนเข้ามาเรียนในมหาวิทยาลัย ถือว่าเป็นหน้าที่ที่จะต้องเรียน และด้านความไม่สนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตร

ที่มหาวิทยาลัยจัด และที่ระดับ .01 ในค่านการไม่เคววางแผนค่านอาชีพรว่า เร็ยนจบแล้วจะทำงานอะไร นิสิตนักศึกษาที่พักนอกบริเวณมหาวิทยาลัยมีค่าเฉลี่ยของการรับรู้สูงกว่านิสิตนักศึกษาที่พักในบริเวณมหาวิทยาลัย

4.6 แนวบาทพนักกรรรงค้ทางการเมือง พบควมแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในค่านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองนอกมหาวิทยาลัย นิสิตนักศึกษาที่พักนอกบริเวณมหาวิทยาลัยมีค่าเฉลี่ยของการรับรู้สูงกว่านิสิตนักศึกษาที่พักในบริเวณมหาวิทยาลัย

5. การศึกษาเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการรับรู้ของนิสิตนักศึกษา จำแนกตามชั้นปี โดยเปรียบเทียบเป็นรายข้อ พบควมแตกต่าง ดังนี้

5.1 แนวบาทพทางวิชาการและการเป็นศิษิต พบควมแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในค่านความพยายามเรียนและทำคะแนนสอบให้ได้เกรดสูง ๆ เพื่อประโยชน์ในการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไป ระหว่างนิสิตนักศึกษาปี 1 กับปี 4 และที่ระดับ .01 ระหว่างนิสิตนักศึกษาปี 1 กับปี 2 และปี 1 กับปี 3 ในค่านการไม่ยอมขาดเรียนเป็นอันขาด ยกเว้นมีเหตุสุดวิสัย พบควมแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระหว่างนิสิตนักศึกษาปี 1 กับปี 3 ปี 1 กับปี 4 และที่ระดับ .01 ระหว่างนิสิตนักศึกษาปี 1 กับปี 2

5.2 แนวบาทพในการใช้ชีวิตในสถาบันอุดมศึกษาอย่างเต็มที่ พบควมแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในค่านการยอมขาดเรียน หากเพื่อนชวนไปร่วมกิจกรรมบันเทิงที่สนใจ ระหว่างนิสิตนักศึกษาปี 1 กับปี 2 และปี 1 กับปี 4

5.3 แนวบาทพในการฝึกฝนเพื่อการประกอบอาชีพ พบควมแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในค่านความพยายามเรียนเพื่อให้ได้เกรดสูง ๆ เพื่อจะได้หางานทำได้ง่าย ๆ ระหว่างนิสิตนักศึกษาปี 1 กับปี 3 ปี 1 กับปี 4 และที่ระดับ .05 ระหว่างนิสิตนักศึกษาปี 1 กับปี 2

5.4 แนวบาทพนักกรรรงค้ทางการเมือง พบควมแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในค่านความสนใจที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองในมหาวิทยาลัย ระหว่างนิสิตนักศึกษาปี 1 กับปี 2 และปี 1 กับปี 3

6. การศึกษาเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการรับรู้ของนิสิตนักศึกษา จำแนกตามสาขาวิชา โดยเปรียบเทียบเป็นรายข้อ พบควมแตกต่าง ดังนี้

6.1 แนวบาททางวิชาการและการเป็นศึกษิต พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านการศึกษาและค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยวิธีการต่าง ๆ ในเวลาว่าง ด้านความไม่ย่อท้อต่อการเรียนวิชาที่เห็นว่ายากและต้องทำงานหนัก และด้านกิจกรรมนอกหลักสูตรที่สนใจ เข้าร่วมมากที่สุด เป็นกิจกรรมทางวิชาการ ระหว่างนิสิตนักศึกษาในสาขาวิทยาศาสตร์ประยุกต์กับสาขาสังคมศาสตร์ และที่ระดับ .01 ในด้านกิจกรรมนอกหลักสูตรที่สนใจ เข้าร่วมมากที่สุด เป็นกิจกรรมทางวิชาการ ระหว่างนิสิตนักศึกษาในสาขาวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์กับสาขาสังคมศาสตร์

6.2 แนวบาทในการฝึกฝนเพื่อการประกอบอาชีพ พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านการเน้นการลงทะเลเบียนเรียนวิชาที่เป็นภาคปฏิบัติมากกว่าภาคทฤษฎี ระหว่างนิสิตนักศึกษาในสาขาวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์กับสาขาสังคมศาสตร์

7. การศึกษาเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการรับรู้ของนิสิตนักศึกษา จำแนกตามมหาวิทยาลัยที่ศึกษาอยู่ โดยเปรียบเทียบเป็นรายข้อ พบความแตกต่าง ดังนี้

7.1 แนวบาททางวิชาการและการเป็นศึกษิต พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในด้านการศึกษาและค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยวิธีการต่าง ๆ ระหว่างนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์กับนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในด้านการฟังคำบรรยายของอาจารย์พร้อมทั้งไตร่ตรองหาเหตุผลไปด้วยก่อนที่จะเชื่อว่าเป็นความรู้ที่ถูกต้อง พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระหว่างนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์กับนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์กับนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในด้านความไม่ย่อท้อต่อการเรียนวิชาที่เห็นว่ายากและต้องทำงานหนัก พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ระหว่างนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์กับนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ นักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่กับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และในด้านการไม่ยอมขาดเรียนเป็นอันขาด หากไม่ใช่เพราะเหตุสุดวิสัย พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ระหว่างนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์กับนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่

7.2 แนวบาทในการใช้สติปัญญา พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านการเรียนและทำงานตามแบบที่ถนัดและสนใจ มากกว่าที่

จะทำตามเพื่อนหรือตามที่อาจารย์สั่ง ระหว่างนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่กับนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่กับนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

7.3 แนวบทบาทในการใช้ชีวิตในสถาบันอุดมศึกษาอย่างเต็มที่ พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านการศึกษาให้ความสำคัญกับการมีกลุ่มเพื่อนว่าเป็นสิ่งสำคัญ ระหว่างนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์กับนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และที่ระดับ .01 ระหว่างนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์กับนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น และนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์กับนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในด้านการศึกษาให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จัดในมหาวิทยาลัย เพื่อความสนุกสนานมากกว่าการศึกษาค้นคว้าเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระหว่างนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่กับนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และที่ระดับ .01 ระหว่างนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่กับนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น

7.4 แนวบทบาทในการฝึกฝนเพื่อการประกอบอาชีพ พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านการศึกษาติดตามข่าวการรับสมัครงานที่เกี่ยวข้องสาขา/วิชาเอกที่เรียนเสมอ ระหว่างนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์กับนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่

7.5 แนวบทบาทในการพัฒนาสังคม พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในด้านการศึกษาเน้นหน้าที่ของมหาวิทยาลัยว่า ควรจะมีบทบาทในการช่วยพัฒนาสังคมให้มากที่สุด ระหว่างนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์กับนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่

7.6 แนวบทบาทที่ทำพอเป็นพิธี พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านการศึกษาอยู่ที่บ้านหรือหอพักหรือที่อื่น ๆ มากกว่าในบริเวณตึกเรียน ในช่วงที่ไม่มีชั่วโมงเรียน ระหว่างนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์กับนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น และในด้านความไม่กระตือรือร้นในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม นอกเหนือไปจากสิ่งที่อาจารย์สั่งในห้องเรียน ระหว่างนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์กับนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสำรวจแนวบทบาทนิสิตนักศึกษาตามการรับรู้ของนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยระบบจำกัดรับ โดยการให้นิสิตนักศึกษาประเมินตนเองในแนวบทบาทที่ศึกษา 8 ด้าน และจากการศึกษาเปรียบเทียบตามตัวแปร พบประเด็นต่าง ๆ ที่น่าสนใจในการอภิปรายผล ดังนี้

1. การประเมินตนเองของนิสิตนักศึกษาในแนวบทบาททั้ง 8 ด้าน จากผลการวิจัยพบว่า นิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยของการรับรู้ในระดับปานกลาง 4 แนวบทบาทคือ แนวบทบาททางวิชาการและการเป็นศิษย์ตบแนวบทบาทในการใช้สติปัญญา แนวบทบาทในการใช้ชีวิตในสถาบันอุดมศึกษาอย่างเต็มที่ และแนวบทบาทในการฝึกฝนเพื่อการประกอบอาชีพ การที่นิสิตนักศึกษานั้นแนวบทบาทหลาย ๆ แนวบทบาทในคราวเดียวกันนั้น เป็นเพราะบุคคลหนึ่งสามารถมีบทบาทหลายบทบาทในคราวเดียวกันได้ บทบาทนิสิตนักศึกษาก็เป็นเพียงหนึ่งในบรรดาหลาย ๆ บทบาทในตัวของนิสิตนักศึกษา นิสิตนักศึกษาคนหนึ่งก็อาจสวมบทบาทได้มากกว่าหนึ่งบทบาทได้ เช่น นิสิตนักศึกษาที่มีครอบครัวแล้ว ต้องมีบทบาทอื่นในขณะเดียวกัน บทบาทพ่อ บทบาทสามี ฯลฯ โดยเฉพาะนิสิตนักศึกษามีการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลหลายฝ่ายและอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ นิสิตนักศึกษาเข้ามหาวิทยาลัยเพื่อการแสวงหาความรู้ ต้องการการค้นพบตัวเอง มีอิสระที่จะแสดงออก ไม่ว่าจะในเรื่องการเรียน การเลือกกิจกรรม การคบเพื่อน การเน้นเป้าหมายในการศึกษาในมหาวิทยาลัย นิสิตนักศึกษาก็เน้นแนวบทบาทได้มากกว่าหนึ่งแนวบทบาท และจากผลการวิจัยที่พบว่า แนวบทบาทที่นิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยของการรับรู้สูงที่สุดคือแนวบทบาททางวิชาการและการเป็นศิษย์ตบ สอดคล้องกับลักษณะนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยซึ่งจะมีอายุระหว่าง 18-22 ปี มีความกระตือรือร้น อยากเรียน อยากทดลองสิ่งใหม่ ๆ เป็นกลุ่มคนที่มีสติปัญญาโดยเฉลี่ยสูงกว่าบุคคลอื่นในวัยเดียวกัน (สวัสดี สุคนธรังสี 2519: 19) โดยเฉพาะนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยระบบจำกัดรับเป็นผู้ผ่านการสอบคัดเลือกซึ่งเป็นการสอบที่เน้นความรู้ทางพุทธิปัญญาเป็นหลัก นิสิตนักศึกษาจึงเป็นผู้มีความรู้ความสามารถสูงพอ (ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ 2524: 41) จากการศึกษาของไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2524: 42-43) สำรวจทัศนคติของนิสิตใหม่ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2522 พบว่าจุดมุ่งหมายในการศึกษาในมหาวิทยาลัยของนิสิต เน้นการหาความรู้ให้มากที่สุดเป็นประเด็นที่หนึ่ง การที่

มหาวิทยาลัยระบบจำกัดรับมีการคัดเลือกนิสิตนักศึกษาโดยการสอบ จึงมีโอกาสนิสิตนักศึกษาที่มีสติปัญญาสูง เข้ามาศึกษาสูงกว่าสถาบันประเภทอื่น นิสิตนักศึกษาจึงเน้นแนวบทบาททางวิชาการและการเป็นศิษย์สูงกว่าแนวบทบาทอื่น ต้องแข่งขันกันเรียน นอกจากนั้น หลักสูตรในมหาวิทยาลัยในปัจจุบันมุ่งพัฒนานิสิตนักศึกษาด้านการมีความรู้ในระดับสูง (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา และคณะ 2527: 150) ในขณะที่เดียวกัน ผลการวิจัยพบว่านิสิตนักศึกษาเน้นแนวบทบาทที่ทำพอเป็นพิธีที่สุด/แสดงว่านิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยระบบจำกัดรับ จะมีกลุ่มที่เข้ามาเรียนโดยไม่มีจุดมุ่งหมาย ไม่หวังความก้าวหน้าทางวิชาการน้อย จากการสำรวจการวางแผนชีวิตหลังจากสำเร็จการศึกษาไปแล้วของนิสิตนักศึกษา พบว่ามีเพียงร้อยละ 5.9 เท่านั้นที่ยังไม่มีเป้าหมายที่แน่นอน สอดคล้องกับผลการวิจัยของวัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา และคณะ (2527: 134) ที่พบว่า นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาตกลงเลือกอาชีพที่แน่นอน รู้ว่าต้องการทำอะไร และดำเนินชีวิตไปในทิศทางใด ร้อยละ 55 จึงสรุปได้ว่านิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยระบบจำกัดรับมีแนวโน้มไปในทางไม่หาความรู้ เข้ามาเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ เป็นสำคัญและเข้ามาอย่างมีจุดมุ่งหมาย ในช่วง 4 ปีที่เขาศึกษาอยู่ มหาวิทยาลัยจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสติปัญญา ความรู้ความสามารถ ให้เป็นคนมีความรู้ มีเหตุผล มีความรับผิดชอบ เพื่อเขาจะได้นำความรู้ไปใช้ประโยชน์หลังจากจบการศึกษาแล้ว

2. จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการรับรู้ของนิสิตนักศึกษาในแนวบทบาททั้ง 8 ด้าน โดยจำแนกตามเพศ สถานที่พัก ชั้นปี สาขาวิชาและมหาวิทยาลัยที่ศึกษาอยู่ พบความแตกต่างของกลุ่มเปรียบเทียบในด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.1 แนวบทบาททางวิชาการและการเป็นศิษย์ จำแนกตามเพศพบว่า นิสิตนักศึกษาชายเน้นแนวบทบาทของตน ในด้านการหังคับบรรยายของอาจารย์พร้อมทั้งไตร่ตรองหาเหตุผลทางวิชาการไปด้วย ก่อนที่จะเชื่อว่าเป็นความรู้ที่ถูกต้อง สูงกว่านิสิตนักศึกษานหญิง จากการศึกษารายงานของเซอร์เวลล์ และ อาร์มเมอร์ (Serwell and Armer 1966: 157-158) พบว่าเด็กชายมีสติปัญญาสูงกว่าเด็กหญิงเล็กน้อย มีการวางแผนการศึกษาต่อมากกว่าเด็กหญิง และจากการสำรวจเพศของนิสิตนักศึกษาในคณะวิชาที่เกี่ยวข้องทางวิทยาศาสตร์ เช่นคณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์ ฯลฯ ยกเว้นคณะพยาบาลศาสตร์ นิสิตนักศึกษาที่เข้าเรียนในคณะวิชาเหล่านี้ต้องใช้พื้นฐานทางวิชาการสูง มีความคิดริเริ่มในการทดลองสิ่งใหม่ ๆ การเอา

วิชาการไปประยุกต์และงานค้นคว้าเกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ จะพบว่านิสิตนักศึกษาในคณะวิชาเหล่านี้เป็นเพศชายเป็นส่วนใหญ่ แสดงให้เห็นว่านิสิตนักศึกษาชายมีแนวโน้มของการเป็นนักวิชาการสูงกว่านิสิตนักศึกษานหญิง ซึ่งขัดกับผลการวิจัยของ ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2527: 4) ศึกษารูปแบบการใช้ชีวิตของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่านิสิตหญิงมีรูปแบบการใช้ชีวิตกลุ่มวิชาการสูงกว่านิสิตชาย

จำแนกตามสถานที่พัก พบว่า นิสิตนักศึกษาที่พักนอกบริเวณมหาวิทยาลัย เน้นแนวบทบาทของตนในด้านการใช้เวลาว่างในการศึกษาหาความรู้ เพิ่มเติมด้วยวิธีการต่าง ๆ สูงกว่านิสิตนักศึกษาที่พักในบริเวณมหาวิทยาลัย จากการศึกษาพบว่า มหาวิทยาลัยในประเทศไทย จัดที่พักอาศัยให้ขึ้นอยู่กับความสะดวกของมหาวิทยาลัย หอพักเป็นเพียงที่สำหรับนิสิตนักศึกษานอนเท่านั้น ไม่ได้คำนึงว่าควรจะมีหอพักเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในด้านอื่น ๆ (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา ใน พรชูลี อาชวอรุ่ง, บรรณาธิการ 2525: 95-96) และจากการศึกษาของ นิธิ ฤทธิพรพันธุ์ และคณะ (2525: 19, 32) พบว่า สาเหตุที่ทำให้นักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย อยู่เสมอ เป็นเพราะสิ่งแวดล้อมทุกอย่าง หอพัก การเรียนการสอน นักศึกษาเห็นว่า จำนวนนักศึกษาในแต่ละห้องมีมากเกินไป เป็นประเด็นปัญหาอันดับที่หนึ่ง จากสภาพแวดล้อมของหอพักที่ไม่เอื้อต่อการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม อีกทั้งนิสิตนักศึกษาอยู่ในกลุ่มเพื่อน ต้องใช้เวลาในการปะทะสังสรรค์กับเพื่อน ในขณะที่นิสิตนักศึกษาที่พักนอกบริเวณมหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่จะพักกับญาติหรือผู้ปกครอง ยกเว้นนิสิตนักศึกษาต่างจังหวัดที่เข้ามาศึกษาในกรุงเทพมหานคร จะเน้นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ทางวิชาการสูงกว่า จากการศึกษาของโบรเซอร์ และ มาร์ติน (Brozer and Martin 1962: 32) พบว่า นักเรียนที่พักอยู่กับบิดามารดามีโอกาสเข้าศึกษาต่อมากที่สุด มีความอบอุ่นใจมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้พักกับบิดามารดา อีกทั้งนิสิตนักศึกษาต้องใช้เวลาในการเดินทางในแต่ละวันสูง จึงต้องมีการวางแผนการทำรายงาน หรือการศึกษาค้นคว้าสูงกว่านิสิตนักศึกษาที่พักในบริเวณมหาวิทยาลัย นิสิตนักศึกษาจะต้องจัดเวลา มิฉะนั้นจะทำงานส่งไม่ทัน นิสิตนักศึกษาจะตระหนักถึงความจำเป็นในการใช้เวลาสูงกว่านิสิตนักศึกษาที่พักในบริเวณมหาวิทยาลัยที่มีความสะดวกมากกว่า

จำแนกตามชั้นปี พบว่า นิสิตนักศึกษาปี 1 เน้นแนวบทบาทของตนในด้าน การพยายามเรียนและทำคะแนนสอบให้ได้เกรดสูง ๆ เพื่อประโยชน์ในการศึกษาต่อใน

ระดับสูงขึ้นไป และด้านการไม่ยอมขาดเรียนเป็นอันขาด ยกเว้นมีเหตุสุดวิสัย สูงกว่า
 นิสิตนักศึกษาอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะนิสิตนักศึกษาที่ฮอชเบมเจอร์รี (Hochbaum
 Jery) สรุปไว้ คือ ในปี 1 นักศึกษาจะรู้สึกตื่นเต้น สนใจสิ่งต่าง ๆ รอบด้าน
 อยากรู้อยากเรียนและยอมปรับตัวทุกอย่าง และวอลเลส (Wallace 1966 อ้างใน
 พรชูลี อาชาวำรุง, บรรณาธิการ 2525: 184) ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับนักศึกษาปี 1
 ว่า กำลังใจจดใจจ่ออยู่กับการทำคะแนน และสอดคล้องกับการศึกษาของ ไพฑูรย์
 สีนลารัตน์ (2524: 46) ได้สำรวจทัศนคติของนิสิตคณะครุศาสตร์ที่จบการศึกษาในปีการ
 ศึกษา 2521 พบว่านิสิตมีการเปลี่ยนแปลงจุดมุ่งหมายในการศึกษาชัดเจนขึ้น ก่อนเข้าศึกษา
 นิสิตคิดว่าควรจะไปเข้ามหาวิทยาลัย เพื่อประกอบอาชีพและเรียนต่อ พอจะจบการศึกษา
 นิสิตเห็นว่า ควรจะหาความรู้ หาประสบการณ์ แล้วนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของสังคม
 นิสิตนักศึกษาปี 1 เข้ามหาวิทยาลัย เพื่อหวังความสำเร็จทางวิชาการ (ทองเรียน
 อมรัชกุล 2525: 39) นักศึกษาเข้ามหาวิทยาลัยด้วยความอยากรู้อยากเห็น เต็มใจ
 ที่จะทำงาน เมื่อหนึ่งปีผ่านไป ความอยากรู้อยากเรียนจะลดน้อยลงไปตามลำดับ
 (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา และคณะ 2527: 25)

จำแนกตามสาขาวิชา พบว่านิสิตนักศึกษาในสาขาวิทยาศาสตร์ประยุกต์
 และวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ เน้นแนวบทบาทในด้านการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยวิธีการ
 ต่าง ๆ เมื่อมีเวลาว่าง ด้านความไม่ย่อท้อต่อการเรียนวิชาที่เห็นว่ายากและต้องทำงาน
 หนัก และด้านกิจกรรมนอกหลักสูตรที่สนใจเข้าร่วมมากที่สุด เป็นกิจกรรมทางวิชาการ
 สูงกว่านิสิตนักศึกษาในสาขาสังคมศาสตร์ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ
 ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2527: 17-18) ที่พบว่านิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ศึกษาใน
 สาขาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มีลักษณะการใช้ชีวิตกลุ่มวิชาการสูง ในขณะที่นิสิตในสาขา
 สังคมศาสตร์ มีรูปแบบการใช้ชีวิตไปในทางก้าวหน้าและบำเพ็ญประโยชน์สูงกว่านิสิตใน
 สาขาอื่น ๆ ความเนื้อหาวิชาในหลักสูตรทางด้านวิทยาศาสตร์ประยุกต์และวิทยาศาสตร์
บริสุทธิ์ ส่วนใหญ่เป็นวิชาที่เน้นหนักทางวิชาการสูง การร่นวิชาออกไปประยุกต์ใช้ งาน
ค้นคว้าเกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ การทดลองค้นคว้า นิสิตนักศึกษาต้องใช้เวลาในการ
ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม มีความอดทนในการเรียนวิชาที่ยากและมีเนื้อหาซับซ้อน ต้อง
เป็นผู้ศึกษาค้นคว้า ค้นคว้าหาสิ่งใหม่ ๆ จึงจะประสบความสำเร็จในการศึกษา จาก
 การศึกษาของวัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา และคณะ (2527: 125) ศึกษาลักษณะ
 นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา พบว่านิสิตนักศึกษาคณะแพทยศาสตร์ซึ่งเป็นคณะหนึ่งใน

สาขาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มีความเจริญก้าวหน้าการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองสูงที่สุด ในขณะที่
 ที่นิสิตนักศึกษาในสาขาสังคมศาสตร์ มีแนวโน้มไปในความสามารถในการคิดหาเหตุผล
 และการคบค้าสมาคมกับคนอื่น

จำแนกตามมหาวิทยาลัยที่ศึกษาอยู่ พบว่านักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 เน้นแนวบทบาทในด้านการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยวิธีการต่าง ๆ เมื่อมีเวลาว่าง และ
 การไม่ยอมขาดเรียนเป็นอันขาด หากไม่ใช่เพราะเหตุสุดวิสัย สูงกว่านิสิตมหาวิทยาลัย
 เกษตรศาสตร์ นักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เน้น
 แนวบทบาทในด้านการศึกษาฟังคำบรรยายของอาจารย์พร้อมทั้งไตร่ตรองหาเหตุผลทางวิชา
 การไปด้วย ก่อนที่จะเชื่อว่าเป็นความรู้ที่ถูกต้อง สูงกว่านิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 ผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการวิจัยของสะอาด โสมะบุตร (2528: 110) ที่พบว่า
 นักศึกษาพยาบาลในภาคเหนือมีค่าเฉลี่ยของการรับรู้ในด้านการใช้เวลาว่างในการศึกษา
 ค้นคว้าและศึกษาเพิ่มเติมสูงกว่านักศึกษาพยาบาลในภาคกลาง ส่วนหนึ่งอาจจะเป็นเพราะ
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยว มีสถานพักผ่อน
 หย่อนใจมาก รวมทั้งแหล่งความบันเทิงที่นิสิตนักศึกษาสนใจเข้าร่วม และนิสิตที่มาจาก
 ต่างจังหวัดต้องปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ ในขณะที่นักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 ซึ่งเป็นชาวเหนือเป็นส่วนใหญ่ (นิพนธ์ กินาวงศ์ และคณะ 2526: 70) เช่นเดียวกับ
 นักศึกษาในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เป็นชาวใต้เป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากมหาวิทยาลัย
 ทั้ง 2 แห่งมีการคัดเลือกนักศึกษาตามระบบโควตา เปิดโอกาสให้นักเรียนในภูมิภาคมี
 โอกาสเข้าศึกษาถึงร้อยละ 50 ของจำนวนนักศึกษาใหม่ที่รับในแต่ละปี นักศึกษาเหล่านี้
 มีความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมในภูมิภาคของตน และจากผลการวิจัยที่พบว่า นักศึกษา
 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เน้นแนวบทบาทในด้านความไม่ย่อท้อต่อการเรียนวิชาที่เห็นว่ายาก
 และต้องทำงานหนัก สูงกว่านิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ที่ศึกษานั้น จากการศึกษา
 ของนิพนธ์ กินาวงศ์ และคณะ (2526: 29-30) ศึกษาถึงโอกาสในการศึกษาต่อระดับ
 มหาวิทยาลัยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในภาคเหนือ พบว่า นักเรียนร้อยละ 95.30
 มีความต้องการศึกษาต่อและจะเลือกศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่มากที่สุดถึงร้อยละ
 52.30 แสดงให้เห็นว่านักเรียนและนักศึกษาในภาคเหนือ เน้นความสำคัญของการศึกษา
 ต่อ จากการสำรวจอัตราการสละสิทธิ์ทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ปีการศึกษา
 2522-2524 พบว่า มหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีแนวโน้มของการสละสิทธิ์ทางการศึกษาลดลง

ในขณะที่มหาวิทยาลัยขอนแก่นและมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์มีแนวโน้มสูงขึ้น แสดงให้เห็นว่านักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีความพอใจในการศึกษาสูงกว่า ย่อมมีความอดทนในการเรียนสูงกว่า อีกทั้งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นมหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาคที่เปิดสอนคณะวิชาต่าง ๆ มากกว่าแห่งอื่น ทั้งในระดับปริญญาตรีและระดับปริญญาโท โดยเฉพาะการผลิตบัณฑิตปริญญาโทในวิชาเอกในสาขาวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์และวิทยาศาสตร์ประยุกต์ สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่า สิ่งที่เป็นปัญหามากที่สุดสำหรับนักศึกษา คือ ความเบื่อหน่ายต่อสภาพการแข่งขันกันเรียนในหมู่นักศึกษา (นิธิ ฤทธิพรพันธุ์ และคณะ 2525: 18)

2.2 แนวบทบาทในการใช้สติปัญญา จำแนกตามเพศ พบว่า นิสิตนักศึกษาชายเน้นแนวบทบาทในด้านการเรียนและทำงานตามแบบที่ถนัดและสนใจ ด้านการคิดและศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากวิชาที่เรียนหรือความรู้ที่อาจารย์สอน ด้านการใช้เวลาว่างในการคิดและทำสิ่งใหม่นอกเหนือจากวิชาที่เรียน และด้านการมีความเชื่อมั่นว่า เป็นผู้มีความคิดดีกว่าเพื่อน โดยเฉพาะการสร้างสรรคสิ่งใหม่ให้เพื่อนและอาจารย์ สูงกว่านิสิตนักศึกษาหญิง ผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการวิจัยของอารี รังสินันท์ และคณะ (2523: 67) ศึกษาเรื่องความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา พบว่า นักศึกษาชายมีค่าเฉลี่ยของความคิดริเริ่ม อันหมายถึงความสามารถในการคิดสิ่งแปลกใหม่และแตกต่างไปจากความคิดง่าย ๆ ธรรมดาและแตกต่างจากบุคคลอื่น สูงกว่านิสิตนักศึกษาหญิง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประโยชน์ คุปต์กาญจนกุล (2525: 112) ที่พบว่า นิสิตชายที่ศึกษาในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีแบบการเรียนในทางอิสระสูงกว่านิสิตหญิง ชอบคิดเอง มีความเชื่อมั่นในตนเองและชอบเรียนด้วยตนเอง

จำแนกตามสถานที่พัก พบว่า นิสิตนักศึกษาที่พักในบริเวณมหาวิทยาลัย เน้นแนวบทบาทในด้านการเรียนและทำงานตามแบบที่ถนัดและสนใจ มากกว่าทำตามเพื่อนหรือตามที่อาจารย์สั่ง สูงกว่านิสิตนักศึกษาที่พักนอกบริเวณมหาวิทยาลัย อาจจะเป็นข้อได้เปรียบของนิสิตนักศึกษาที่พักในบริเวณมหาวิทยาลัย อยู่ในสภาพแวดล้อมของวิชาการ มีการปฏิสัมพันธ์กับผู้รู้ทางวิชาการ กับอาจารย์ซึ่งส่วนใหญ่พักในบริเวณมหาวิทยาลัย เช่นเดียวกัน นิสิตนักศึกษามีโอกาสได้เห็น ใฝ่รู้และสนทนาหาความรู้ทางวิชาการมากที่สุด เกิดการพัฒนาจนเป็นความสามารถเฉพาะตน เกิดความคิดสร้างสรรค์ ในขณะที่นิสิตนักศึกษาที่พักนอกบริเวณมหาวิทยาลัยมีเวลาอยู่ในมหาวิทยาลัยน้อยกว่า เมื่อออกจากมหาวิทยาลัยก็พบสภาพแวดล้อมอื่นซึ่งอาจจะไม่เอื้อต่อความคิดสร้างสรรค์ทางวิชาการ จาก

การวิจัยของวี (Viehe 1978: 5852-A) ศึกษาความสัมพันธ์ของแบบวัฒนธรรมย่อยของนักศึกษากับโครงสร้างหอพัก โปรแกรมการศึกษาที่จัดในหอพักและผลผลิตทางวิชาการของนักศึกษา พบว่าผลผลิตทางวิชาการของนักศึกษามีความเกี่ยวเนื่องกับความสนใจทางวิชาการในสภาพแวดล้อมของหอพักและปริมาณการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหอพัก และจากข้อสรุปของวิลสัน (Wilson อ้างใน ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ 2524: 46) เกี่ยวกับการใช้เวลาของนักศึกษว่า นักศึกษาที่มีโอกาสได้ใกล้ชิดกับอาจารย์นอกห้องเรียน จะได้ผลทางการศึกษามากกว่าพวกที่มีการติดต่อสัมพันธ์น้อย นิสิตนักศึกษาที่พักในบริเวณมหาวิทยาลัยมีโอกาสที่จะติดต่อกับอาจารย์ซึ่งส่วนใหญ่พักในบริเวณมหาวิทยาลัยเช่นกัน สูงกว่านิสิตนักศึกษาที่พักนอกบริเวณมหาวิทยาลัย

จำแนกตามมหาวิทยาลัยที่ศึกษาอยู่ พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เน้นแนวบทบาทในด้านการศึกษาและทำงานตามแบบที่ตนถนัดและสนใจ มากกว่าที่จะทำตามเพื่อนหรือตามที่อาจารย์สั่ง สูงกว่านิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อาจจะเป็นเพราะนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่คุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมีความพอใจในการศึกษาในสถาบันของตนสูงรวมทั้งการพัฒนาทางวิชาการ ย่อมจะเกิดความคิดใหม่ ๆ ในการพัฒนาทางวิชาการในตนเอง ในขณะที่นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีโอกาสที่จะหันเหความสนใจจากวิชาการไปสู่กิจกรรมอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นหรือมีนอกมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะแหล่งบันเทิงต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานคร อีกทั้งนิสิตบางกลุ่มต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ จากการศึกษารองานของอารี รังสินันท์ และคณะ (2523: 66) พบว่า นักศึกษาจากวิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวง พัฒนาการคิดริเริ่มและความคิดละเอียดละอออ่อนน้อมที่สุด ส่วนนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่าปัญหาสำคัญมากที่สุดขวางการพัฒนาทางวิชาการและการพัฒนาทางสติปัญญาของนักศึกษา คือ ความเบื่อน่ายต่อสภาพการแข่งขันกันเรียนในหมู่เพื่อน ๆ ปัญหาในการอ่านภาษาอังกฤษ และการหาหนังสือประกอบการเรียนได้ยากมาก (นิธิ ฤทธิพรพันธ์ และคณะ 2525: 3)

2.3 แนวบทบาทในการใช้ชีวิตในสถาบันอุดมศึกษาอย่างเต็มที่ ผลการวิจัยจำแนกตามชั้นปี พบว่า นิสิตนักศึกษาชั้นปี 2 และปี 4 เน้นแนวบทบาทในด้านการศึกษา ขอมหาชาดเรียน หากเพื่อนชวนไปร่วมกิจกรรมบันเทิงที่สนใจ สูงกว่านิสิตนักศึกษาปี 1 ผลการวิจัยสอดคล้องกับลักษณะนิสิตนักศึกษาที่ ก๊อดเลียบ และ ฮอดกินส์ (Gottlieb

and Hodgkins, Quoted in Bolton and Kammeyer 1967: 211) กล่าวไว้ว่า นักศึกษารุ่นที่ ความพอใจส่วนใหญ่มาจากงานสร้างสรรค์ การเต้นรำ การแข่งขันฟุตบอล ฯลฯ เขาจะมีความรู้สึกว่าการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ช่วยให้เขาพัฒนาทักษะในการเข้าสังคมและมีประสบการณ์ นิสิตนักศึกษาปี 2 จะมีการสร้างแบบแผนของวัฒนธรรมเพื่อนฝูง นักศึกษาต้องการอยู่ในกลุ่มเพื่อนอย่างมีความสุข กลุ่มเพื่อนจะให้ความมั่นใจและยอมรับพฤติกรรมของเขา ทำให้สบายใจและมีความสุข (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา และคณะ 2527: 30) ส่วนนิสิตนักศึกษาปี 4 จะมีแนวโน้มหันเหความสนใจออกไปจากมหาวิทยาลัย สนใจแต่เรื่องส่วนตัวและชีวิตหลังจากสำเร็จการศึกษาไปแล้ว สำหรับนิสิตนักศึกษาปี 1 นั้น เป็นกลุ่มที่เข้ามาด้วยความรู้สึกอยากเรียน อยากเห็น มีความกระตือรือร้น หวังความสำเร็จทางวิชาการ ต้องการเรียนรู้ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นในมหาวิทยาลัย โดยเน้นการศึกษาหาความรู้เป็นสำคัญ (ทองเรียน อมรัชกุล 2525: 39) นิสิตนักศึกษาปี 1 จึงมีแนวโน้มในการมาเข้าเรียนตลอดมากกว่านิสิตนักศึกษาปี 2 และ ปี 4

จำแนกตามมหาวิทยาลัยที่ศึกษาอยู่ พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นและมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เน้นแนวบทบาทในการให้ความสำคัญกับการมีกลุ่มเพื่อน ว่าเป็นสิ่งสำคัญสูงกว่านิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ การที่นักศึกษาในมหาวิทยาลัยทั้ง 3 แห่งให้ความสำคัญกับการมีกลุ่มเพื่อน ส่วนหนึ่งมาจากลักษณะของนักศึกษาซึ่งอยู่ในวัยที่ต้องการมีเพื่อน ต้องการให้เพื่อนยอมรับ (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา 2525: 30-31) เพื่อนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม ความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม การที่นักศึกษารวมกลุ่ม จะต้องทำอะไรที่เหมือนกัน อาจจะเป็นภูมิหลัง ฐานะทางเศรษฐกิจ ครอบครัว คุณค่า ทศนคติและความสนใจ (ประกอบ บุรัตน์ อ่างใน พรชูลี อาชวอรุ่ง, บรรณาธิการ 2525: 185) นักศึกษาในมหาวิทยาลัยทั้ง 3 แห่ง ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาที่อยู่ในภูมิภาคนั้น จึงมีความรู้สึกของการเป็นพวกเดียวกับสูง โดยเฉพาะนักศึกษาชาวใต้ เป็นพวกที่รักพวกรักห้อง (ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ 2524: 9) บางกลุ่มก็มาจากโรงเรียนเดียวกัน จังหวัดเดียวกัน นักศึกษารวมกลุ่มได้ง่าย เข้าใจและเห็นความสำคัญของเพื่อนมากกว่านิสิตในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งเป็นนิสิตมาจากจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ นิสิตมีความแตกต่างกันสูง อีกทั้งนิสิตต้องปรับตัวให้เข้าสภาพแวดล้อมในกรุงเทพมหานคร จากการศึกษาของอรรรณพ คุณพันธ์ (2521: 64)

ประเมินสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยไทย พบว่า สภาพแวดล้อมเชิงจิตวิทยาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร และมีนิสิตมาจากจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ เช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนของนิสิตมีลักษณะที่ค่อนข้างดี และจากผลการวิจัยที่พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์และมหาวิทยาลัยขอนแก่น เน้นแนวบทบาทในด้านภาระ เน้นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จัดในมหาวิทยาลัย เพื่อความสนุกสนานมากกว่าการศึกษาเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ สูงกว่านักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ไม่ย่อท้อต่อการเรียนวิชาที่เห็นว่ายากและต้องทำงานหนักสูงกว่านิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยอื่น ๆ และอัตราการสละสิทธิ์ทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ลดลง ในขณะที่อัตราการสละสิทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยขอนแก่นและมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์กลับเพิ่มมากขึ้น

2.4 แนวบทบาทในการนำประสบการณ์จากการทำกิจกรรมในสถาบันไปใช้ประโยชน์ จำแนกตามเพศ พบว่านิสิตนักศึกษาชายเน้นแนวบทบาทในด้านภาระรู้จักและเป็นที่รู้จักของอาจารย์ ผู้บริหารและบุคคลสำคัญในมหาวิทยาลัย และด้านกรมีส่วนร่วมในกิจกรรมสำคัญของกลุ่ม/มหาวิทยาลัย สูงกว่านิสิตนักศึกษาหญิง ผลการวิจัยที่ได้สอดคล้องกับลักษณะของเพศชายที่มีความกระตือรือร้น ชอบแสดงออก ต้องการให้ตนเองเป็นที่รู้จัก อันเป็นบุคลิกภาพแบบแสดงตัว การเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดทำให้มีโอกาสได้แสดงความสามารถ ได้แสดงออก ได้เข้าสังคม ในขณะที่ผู้หญิงถูกคาดหวังจากสังคมไทยว่าจะต้องรักษานวลสงวนตัว มีความเป็นกุลสตรี จะต้องมีความระมัดระวังตนเองสูงกว่าผู้ชายที่มีอิสระ จะทำอะไรก็ได้ตามใจชอบ (จิรดา รัตนรังสี 2521: 54) จากการศึกษา นิตา มนัสไพบุลย์ (2515: 94) พบว่า นักศึกษาชายในวิทยาลัยครูภาคกลางสนใจเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในวิทยาลัยมากกว่านักศึกษาหญิง เช่นเดียวกับผลการวิจัยของครุณี สุหร่าย (2521) ที่พบว่า นิสิตชายมีความต้องการเหนือผู้อื่นสูงกว่านิสิตหญิง และผลการวิจัยของลักขณา วิวัฒน์วงศ์วนา (2517: 65) ที่พบว่านิสิตนักศึกษาชายมีบุคลิกภาพด้านการมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น ความรับผิดชอบและการเข้าสังคมดีกว่านิสิตนักศึกษาหญิง

2.5 แนวบทบาทในการฝึกฝนเพื่อการประกอบอาชีพ จำแนกตามเพศ และสถานที่พัก พบว่านิสิตนักศึกษาชายและนิสิตนักศึกษาที่พักในบริเวณมหาวิทยาลัย เน้น

แนวบทบาทในด้านการศึกษาที่เกี่ยวกับการรับสมัครงานที่เกี่ยวกับสาขา/วิชาเอกที่เรียนเสมอ สูงกว่านิสิตนักศึกษาหญิงและนิสิตนักศึกษาที่พักนอกบริเวณมหาวิทยาลัย การที่นิสิตนักศึกษา มีความกระตือรือร้นมากกว่านิสิตนักศึกษาหญิง อาจจะเป็นเพราะว่านิสิตนักศึกษาอยู่ในวัย ที่จะเป็นผู้ใหญ่ที่ต้องรับผิดชอบตัวเอง มีเป้าหมายของการเลือกอาชีพที่แน่นอน ความค่านิยมของสังคมไทย ผู้ชายต้องเป็นหัวหน้าครอบครัว เป็นผู้นำในการหารายได้เลี้ยงดูครอบครัว (สุภัทรา สุภาพ 2518: 71) ค่านิยมนี้ทำให้นิสิตนักศึกษาชายเกิดความตื่นตระหนก ในการหางานทำสูงกว่านิสิตนักศึกษาหญิง อภิปรายตามสถานที่พัก ส่วนใหญ่มหาวิทยาลัยที่ศึกษาตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค และอยู่ห่างจากตัวอำเภอ ห่างจากแหล่งชุมชนหรือแหล่งอาชีพ นิสิตนักศึกษาที่พักในบริเวณมหาวิทยาลัยรวมกลุ่มกันอยู่ มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือการหางานทำให้เร็วที่สุดหลังจากสำเร็จการศึกษาไปแล้ว ในการติดตามข้อมูลการรับสมัครงาน นิสิตนักศึกษามีโอกาสพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับงานได้ตลอดเวลา เพราะต่างก็ปลอดจากภาระอื่น ๆ ยกเว้นในเรื่องการเรียน อีกทั้งมหาวิทยาลัยมีแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพบริการให้นิสิตนักศึกษาอ่าน รวมทั้งบริการข้อมูลด้านอาชีพจากฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา ความห่างไกลจากแหล่งอาชีพก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งทำให้นิสิตนักศึกษาต้องสนใจ ติดตามข่าวการรับสมัครงานจากแหล่งชุมชน

จำแนกตามชั้นปี พบว่า นิสิตนักศึกษาระดับปี 1 เน้นแนวบทบาทในด้านการศึกษา เรียนเพื่อให้ได้เกรดสูง ๆ เพื่อจะได้หางานทำได้ง่าย ๆ สูงกว่านิสิตนักศึกษาชั้นปีอื่น ๆ ผลการวิจัยสอดคล้องกับการวิจัยของไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2524: 46) จากการสำรวจทัศนคติของนิสิตคณะครุศาสตร์ที่จบการศึกษาในปี 2521 พบว่า นิสิตจะมีการเปลี่ยนแปลงจุดมุ่งหมายในการศึกษาชัดเจนขึ้น ก่อนเข้าศึกษานิสิตคิดว่า ควรจะเข้ามหาวิทยาลัยเพื่อประกอบอาชีพและเรียนต่อ พอจะจบการศึกษา นิสิตเห็นว่าควรจะหาความรู้ หาประสบการณ์ แล้วเอาไปใช้เพื่อประโยชน์ของสังคม แต่ขัดกับผลการศึกษาเปรียบเทียบของวัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา และคณะ (2527: 28) กล่าวถึงสภาพของนิสิตนักศึกษาระดับปี 1 ว่า มีความอยากเรียน อยากปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัย และเชื่อฟังคำสั่งสอนของอาจารย์ แต่นิสิตนักศึกษาระดับปี 4 นั้น จะเริ่มสนใจเกี่ยวกับการงาน การศึกษาต่อและความก้าวหน้าในอนาคต และขัดกับผลการวิจัยของไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2527: 7) ซึ่งศึกษารูปแบบการใช้ชีวิตของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า นิสิตปี 2 มีรูปแบบการใช้ชีวิตไปในทาง

วิชาชีพสูงกว่านิสิตปี 1 เพราะนิสิตปี 2 ได้รับประสบการณ์มาแล้ว 1 ปี พอขึ้นปี 2 จึงมีความมั่นใจและพอใจในสาขาที่ตนเองเรียนมากขึ้น

จำแนกตามสาขาวิชา พบว่า นิสิตนักศึกษาในสาขาวิทยาศาสตร์บริสุทธ์นั้น เน้นแนวบทบาทของตนในด้านกลางทะเลเบียนเรียนวิชาที่เป็นภาคปฏิบัติมากกว่าภาคทฤษฎี สูงกว่านิสิตนักศึกษาในสาขาสังคมศาสตร์ ผลการวิจัยที่ได้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาตามหลักสูตรที่นิสิตนักศึกษาเรียน วิชาในสาขาวิทยาศาสตร์บริสุทธ์ เป็นวิชาที่เน้นหนักทางวิชาการสูง การค้นหาความจริงในธรรมชาติ ในการเรียนต้องฝึกในห้องปฏิบัติการเพื่อทดสอบ เน้นการลงมือปฏิบัติเป็นหลัก และเป็นพื้นฐานของผู้เรียนในทุกคณะวิชาในสาขาวิทยาศาสตร์ ประยุกต์ซึ่งเป็นวิชาที่เน้นการปฏิบัติเป็นใหญ่ ส่วนเนื้อหาหลักสูตรในสาขาสังคมศาสตร์ ส่วนใหญ่เน้นการศึกษาในทางทฤษฎีเป็นหลัก

จำแนกตามมหาวิทยาลัยที่ศึกษาอยู่ พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เน้นแนวบทบาทในด้านการศึกษาตามข่าวการรับสมัครงานที่เกี่ยวกับสาขา/วิชาเอกที่เรียนเสมอ สูงกว่านิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและสถานที่ตั้งของมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นแหล่งที่นิสิตนักศึกษาหางานทำมากที่สุด นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์จึงรู้ข้อมูลความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับอาชีพได้ดีกว่านักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่อยู่ในส่วนภูมิภาค ส่วนมหาวิทยาลัยเชียงใหม่แม้จะตั้งอยู่ในจังหวัดใหญ่ทางภาคเหนือ แต่แหล่งอาชีพมีน้อยกว่ากรุงเทพมหานครมาก อีกทั้งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ผลิตบัณฑิตในแต่ละปีสูงกว่ามหาวิทยาลัยอื่นที่ศึกษา นิสิตนักศึกษาจึงมีความตื่นตัวในการหางานทำสูงตามไปด้วย

2.6 แนวบทบาทในการพัฒนาสังคม จำแนกตามเพศพบว่า นิสิตนักศึกษาชายเน้นแนวบทบาทในด้านการศึกษาข่าวและข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นเสมอ สูงกว่านิสิตนักศึกษาหญิง ผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการวิจัยของไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2527: 15) ที่พบว่า นิสิตชายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีความสนใจ ชอบพอ และมีรูปแบบชีวิตที่สนใจในการต่อสู้เรียกร้องความเสมอภาคในสังคมมากกว่านิสิตหญิง โดยเฉพาะนิสิตนักศึกษาชายมีบุคลิกภาพของการชอบแสดงออกมากกว่าหญิง (วนิดา มนต์ไพบูลย์ 2515: 94) นิสิตนักศึกษาชายจึงต้องมีการติดตามข่าวและข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณาสูงกว่านิสิตนักศึกษาหญิง

จำแนกตามสถานที่พัก พบว่า นิสิตนักศึกษาที่พักในบริเวณมหาวิทยาลัยเน้นแนวบทบาทในด้านภาระเน้นหน้าที่ของมหาวิทยาลัยว่า ควรจะมีบทบาทในการช่วยพัฒนาสังคมให้มากที่สุด สูงกว่านิสิตนักศึกษาที่พักนอกบริเวณมหาวิทยาลัย อาจจะเป็นเพราะว่า นิสิตนักศึกษาที่พักนอกบริเวณมหาวิทยาลัยมีความผูกพันกับมหาวิทยาลัยน้อยกว่านิสิตนักศึกษาที่พักในบริเวณมหาวิทยาลัย นิสิตนักศึกษาจะมีความผูกพันและคาดหวังต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในเรื่องการช่วยพัฒนาสังคม อันเป็นลักษณะโดยธรรมชาติของนิสิตนักศึกษาเป็นผู้ที่มีอารมณ์รุนแรง มีอุดมคติสูง ทนไม่ได้ต่อความไม่ยุติธรรมของสังคมและความผิดต่าง ๆ (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา และคณะ 2527: 25) สนใจในปัญหาสังคมจากการสำรวจความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตร พบว่านิสิตนักศึกษาสนใจเข้ากิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาสังคมและบำเพ็ญประโยชน์มากเป็นอันดับที่ 2 รองจากกิจกรรมเกี่ยวกับกีฬาและนันทนาการ. และจากการสำรวจการเป็นสมาชิกชมรมของนิสิตนักศึกษาของวัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา และคณะ (2527: 25) พบว่า นิสิตนักศึกษาเป็นสมาชิกของชมรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาสังคมและบำเพ็ญประโยชน์มากที่สุดแสดงให้เห็นว่า นิสิตนักศึกษาไทยในปัจจุบันเห็นว่า มหาวิทยาลัยควรมีส่วนในการช่วยพัฒนาสังคม และแสดงออกในรูปของการเป็นสมาชิกของชมรมเพื่อออกไปช่วยเหลือสังคม โดยผ่านองค์กรและความช่วยเหลือจากมหาวิทยาลัย จึงเป็นปัญหาว่ามหาวิทยาลัยได้มีนโยบายอย่างไรในการช่วยพัฒนาสังคม เพื่อปลูกฝังค่านิยมของความรักชาติและช่วยเหลือสังคมแก่นิสิตนักศึกษาก่อนที่เขาจะจบออกไปเป็นกำลังของชาติต่อไป

จำแนกตามมหาวิทยาลัยที่ศึกษาอยู่ พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่เน้นแนวบทบาทในด้านภาระเน้นหน้าที่ของมหาวิทยาลัยว่า ควรจะมีบทบาทในการช่วยพัฒนาสังคมให้มากที่สุด สูงกว่านิสิตในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกที่ตั้งในส่วนภูมิภาค ตามโครงการขยายการอุดมศึกษาสู่ภูมิภาค โดยมีเป้าหมายเพื่อขยายการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้ทั่วถึงประชาชนในภาคเหนือและทำหน้าที่เป็นแหล่งรักษา ถ่ายทอด และเผยแพร่วัฒนธรรมของชาติและท้องถิ่นภาคเหนือ (แนะนำมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ม.ป.ป.: 2) และจากการรับนักศึกษาเข้าศึกษาตามระบบโควตาพิเศษ ทำให้นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นชาวเหนือ นักศึกษาจึงมีความรู้สึกร่วมกันว่า มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นมหาวิทยาลัยของภาค ควรจะมีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่นของคนซึ่งยังมีท้องถิ่นที่ต้องการการพัฒนาอีกหลายแห่ง ซึ่งทางมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ก็เคยมีการจัดประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชนภาคเหนือ โดยมีวัตถุประสงค์

ในการหาทางร่วมมือ ประสานงานในอันที่จะพัฒนาชุมชนภาคเหนือในปี พ.ศ. 2523 ส่วนมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นแหล่งที่มีความเจริญที่สุดของประเทศและยังเป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยอีกหลายแห่ง นิสิตที่เข้าศึกษาก็มาจากภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ นิสิตจึงไม่เน้นหน้าที่ของมหาวิทยาลัยในบทบาทน้อยอย่างเด่นชัด

2.7 แนวบทบาทที่ทำพอเป็นพิธี จำแนกตามเพศ พบว่า นิสิตนักศึกษาชายเน้นแนวบทบาทในด้านความไม่สนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตรที่มหาวิทยาลัยจัด สูงกว่านิสิตนักศึกษาหญิง อาจจะเป็นเพราะว่านิสิตนักศึกษาชายมีอิสรภาพในการเที่ยวเตร่หรือใช้จ่ายเงิน เพื่อหาประสบการณ์ต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากกิจกรรมที่จัดในมหาวิทยาลัย ในขณะที่นิสิตนักศึกษาหญิงมีโอกาสน้อยกว่า โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่จะตั้งในจังหวัดใหญ่ มีแหล่งความบันเทิงสูง ที่จะทำให้นิสิตนักศึกษาชายหันเหความสนใจออกจากมหาวิทยาลัยและวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนิสิตนักศึกษาที่ไม่ได้รับความสนใจจากเพื่อน แต่ผลการวิจัยในประเด็นนี้ ชัดกับผลการวิจัยของธีรศักดิ์ ศรีพรวิสิฐ (2515: 78) พบว่านักศึกษาชาย จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จัดในวิทยาลัยครุภาคใต้ สูงกว่านักศึกษาหญิง ชัดกับผลการวิจัยของวนิดา มณีสุโขทัย (2515: 94) พบว่านักศึกษาชายในวิทยาลัยครุภาคกลางมีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดในวิทยาลัยสูงกว่านักศึกษาหญิง และจากผลการวิจัยของวันเพ็ญ อายูรการ (2521: 99) ที่พบว่านักเรียนชายวัยรุ่นมีลักษณะการแสดงตัวมากกว่านักเรียนหญิง โดยแสดงในรูปการแสดงความสามารถ เข้าสังคม ในรูปกิจกรรมของวิทยาลัย

จำแนกตามสถานที่พัก พบว่า นิสิตนักศึกษาที่พักนอกบริเวณมหาวิทยาลัย เน้นแนวบทบาทในการไม่มีจุดหมายในการเข้ามาเรียนในมหาวิทยาลัย การไม่เคยวางแผนด้านอาชีพว่า จบแล้วจะทำงานอะไร และความไม่สนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตรที่มหาวิทยาลัยจัด สูงกว่านิสิตนักศึกษาที่พักในบริเวณมหาวิทยาลัย สอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่านิสิตนักศึกษาที่พักในบริเวณมหาวิทยาลัยสนใจในการติดตามข้อมูลเกี่ยวกับการรับสมัครงานสูงกว่ากลุ่มที่พักนอกบริเวณมหาวิทยาลัย สาเหตุหนึ่งอาจจะเป็นเพราะว่านิสิตนักศึกษาที่พักนอกบริเวณมหาวิทยาลัย ส่วนหนึ่งพักอยู่กับผู้ปกครอง มีความอบอุ่นใจ มีอาชีพของผู้ปกครองรองรับอยู่แล้ว จึงไม่เน้นการวางแผนอาชีพเท่าใดนัก และการที่ต้องเสียเวลาในการเดินทางเข้ามาหาวิทยาลัย เป็นอุปสรรคสำหรับนิสิตนักศึกษาในการเข้าร่วมกิจกรรมที่มหาวิทยาลัยจัด บางแห่งมักจะจัดในเวลากลางคืน นิสิตนักศึกษาพวกนี้จะ

มีปัญหาในการเดินทางกลับบ้าน บางครั้งก็ต้องขอพักกับเพื่อนที่พักในหอพัก ทำให้นิสัยนักศึกษาไม่เข้าร่วมกิจกรรมที่จัด

จำแนกตามมหาวิทยาลัยที่ศึกษาอยู่ พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น เน้นแนวบทบาทในด้านการใช้เวลาที่บ้านหรือหอพักหรือที่อื่น ๆ มากกว่าในบริเวณตึกเรียน ในช่วงที่ไม่มีชั่วโมงเรียน แสดงให้เห็นว่านักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นใช้เวลาในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมน้อยกว่านักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จากการวิจัยของ สะอาด โสมะบุตร (2528: 141) พบว่านักศึกษาพยาบาลในวิทยาลัยภาคใต้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านการใช้เวลาว่างในการศึกษา ค้นคว้าและศึกษาเพิ่มเติม อีกส่วนหนึ่ง อาจจะมาจาสภาพทางเศรษฐกิจของภูมิภาคที่มหาวิทยาลัยนั้นตั้งอยู่ บัญชร และคณะ (2525) ได้ศึกษาถึงสาเหตุการสละสิทธิ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่าสาเหตุสำคัญ คือการขาดแคลนทุนทรัพย์ รองลงมาคือ ไม่ชอบคณะที่สอบได้ ไม่ชอบสภาพสังคมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และจากการวิเคราะห์ภาวะการศึกษาความไม่เท่าเทียมกันทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา เฉพาะโควตาพิเศษ พบว่า นักเรียน ม.ศ.5 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือสมัครสอบโควตาพิเศษน้อยกว่าภาคเหนือและภาคใต้ สาเหตุอาจเนื่องมาจากสภาพเศรษฐกิจสังคมของบิดาหรือผู้ปกครองไม่อำนวย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2524: 26) ส่วนภาคใต้เป็นภาคที่ประชาชนมีรายได้สูงกว่า นักศึกษาในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์จึงมีเวลาให้กับการเรียนอย่างเต็มที่สูงกว่า นักศึกษาในมหาวิทยาลัยขอนแก่น และจากผลการวิจัยที่พบว่า นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เน้นบทบาทในด้านความไม่กระตือรือร้นในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม นอกเหนือไปจากสิ่งที่อาจารย์สั่งในห้องเรียน สูงกว่านักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ดังกล่าวแล้ว ว่ามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นแหล่งที่มีสถานที่ท่องเที่ยวสถานพักผ่อนหย่อนใจมากกว่ารวมทั้งแหล่งบันเทิง ทำให้มีโอกาสนั้นเกิดความสนใจจากมหาวิทยาลัยและวิชาการไปสู่กิจกรรมบันเทิงที่ตนและกลุ่มเพื่อนสนใจ ในขณะที่นักศึกษาในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมดีและมีความตั้งใจในการศึกษา

2.8 แนวบทบาทนิสิตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกตามเพศพบว่า นิสิตนักศึกษาชายเน้นแนวบทบาทในด้านการศึกษาตามข่าวสารการเมืองทั้งในระดับสถาบันและระดับประเทศ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมในมหาวิทยาลัย และด้านการวิเคราะห์ให้เพื่อนฟังเกี่ยวกับสภาพและปัญหาทางการเมือง สูงกว่านิสิตนักศึกษาหญิง ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผล

การวิจัยของ ปกรณ์ คุณารักษ์ (2523: 171) พบว่า นิสิตชายที่ศึกษาในมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตมหาสารคาม ปี 4 มีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่านิสิตหญิง ผลการวิจัยของ มานะศรี ชงเจริญ (2523: 212) ที่พบว่า นักศึกษาชาย คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปี 3 และปี 4 มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองมากกว่านิสิตหญิงในทุกกิจกรรม และผลการวิจัยของ ไกรวุธ จิระบุตร (2523: 252) ยังพบว่า นิสิตนักศึกษาชายส่วนใหญ่ มีความกระตือรือร้นสนใจเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง การปกครองมากกว่านิสิตนักศึกษาหญิง ข้อสังเกตอีกประการหนึ่งที่เน้นให้เห็นว่า นิสิตนักศึกษาชายมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่านิสิตนักศึกษาหญิง จะพบว่า นายกสโมสร ขององค์การนิสิตนักศึกษาและคณะ ส่วนใหญ่เป็นชายมากกว่าหญิง

จำแนกตามสถานที่พัก พบว่า นิสิตนักศึกษาที่พักนอกบริเวณมหาวิทยาลัย เน้นแนวบทบาทในด้านกิจกรรมทางการเมืองนอกมหาวิทยาลัย สูงกว่านิสิตนักศึกษาที่พักในบริเวณมหาวิทยาลัย อาจจะเป็นเพราะว่า นิสิตนักศึกษาที่พักในบริเวณมหาวิทยาลัย ซึ่งตั้งอยู่นอกเมืองเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ นิสิตนักศึกษายู่แต่ในสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัย ความสนใจในกิจกรรมทางการเมืองนอกมหาวิทยาลัยจึงน้อยลง ในขณะที่ นิสิตนักศึกษาที่พักนอกบริเวณมหาวิทยาลัย มีโอกาสในการเข้าร่วมและติดตามข้อมูลได้ตลอดเวลา ไม่ต้องเสียเวลาเดินทางมากนัก จากการศึกษาของสมเจต อัครอด (2519 อ่างใน นิพนธ์ กินาวงศ์ และคณะ 2526: 16) พบว่า นิสิตนักศึกษาที่อยู่ในเมืองและนอกเมืองมีความคิดทางการเมืองแตกต่างกัน

จำแนกตามชั้นปี พบว่า นิสิตนักศึกษาระดับปี 2 และปี 3 เน้นแนวบทบาทในด้านความสนใจที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองในมหาวิทยาลัย สูงกว่านิสิตนักศึกษาระดับปี 1 จากการศึกษาพบว่า ลักษณะของนิสิตนักศึกษาระดับปี 2 และปี 3 จะมีความคิดไปในแนวทางเดียวกันเป็นส่วนใหญ่ มีค่านิยมคล้ายคลึงกัน มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ มีความรู้สึกเป็นปฏิบัติกับคณาจารย์ในต่าง ๆ รวมทั้งการวิพากษ์วิจารณ์มหาวิทยาลัยอย่างรุนแรง (ทองเรือน อมรัชกุล 2525: 39) และจากการศึกษาของคอฟแมน (1968: 19-21) ได้ประมวลลักษณะของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยไว้ประการหนึ่งว่า นักศึกษาจะมีความรู้สึกขัดแย้งและเป็นปฏิบัติต่อการบริหารลักษณะเหล่านี้ทำให้นิสิตนักศึกษาชั้นปี 2 และปี 3 ต้องการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของมหาวิทยาลัยมากกว่านิสิตนักศึกษาระดับปี 1 ลักษณะของนิสิตนักศึกษา

อาจจะเปลี่ยนไปในบางมหาวิทยาลัยที่เปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษาได้มีส่วนในการแก้ไข ปัญหาของมหาวิทยาลัยบ้าง ส่วนนิสิตนักศึกษาปี 1 นั้น ยังใหม่ต่อสถาบัน สิ่งแวดล้อม วิธีการศึกษา เพื่อนและอาจารย์ นิสิตนักศึกษาเข้ามาด้วยความรู้สึกกระตือรือร้นระหว่าง ความกล้าและความตื่นตัว และเชื่อฟังคำสั่งสอนของอาจารย์ (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา และคณะ 2527: 28) นิสิตนักศึกษายังต้องเรียนรู้ประสบการณ์ด้านต่าง ๆ จากรุ่นพี่และประมวลเป็นพฤติกรรมและทัศนคติเมื่อเขาเรียนสูงขึ้นไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า นิสิตนักศึกษาปี 1 เน้นแนวบทบาทในเรื่องความ พยายามเรียนให้ได้เกรดสูง ๆ เพื่อการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไปและเพื่อจะได้งาน ทั่วไค้ง่าย ๆ สูงกว่านิสิตนักศึกษาชั้นปีอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสูงกว่านิสิตนักศึกษาปี 4 จึงควรมีการวิจัยติดตามการเปลี่ยนแปลงจุดมุ่งหมายทางการศึกษาและการเน้นแนวบท บทบาทนิสิตนักศึกษาในด้านต่าง ๆ ตั้งแต่ต้นนิสิตนักศึกษา เริ่มเข้าศึกษาจนกระทั่งสำเร็จการ ศึกษา เพื่อดูแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
2. จากผลการวิจัยที่พบว่า นิสิตนักศึกษาปี 2 มีค่าเฉลี่ยของการยอมขาด เรียนสูงกว่านิสิตนักศึกษาชั้นปีอื่น ๆ จึงควรมีการศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบการดำเนิน ชีวิตของนิสิตนักศึกษาในด้านต่าง ๆ เช่น การใช้เวลาว่าง การเลือกกิจกรรมนอกหลัก สูตร พฤติกรรมในการเรียน ผลการเรียนและความเป็นศิษย์ของนิสิตนักศึกษา
3. จากผลการวิจัยที่พบว่า นิสิตนักศึกษาที่ศึกษาในคณะวิชาทางสังคม- ศาสตร์ มีแนวโน้มของการเน้นบทบาทในการใช้เวลาว่างเพื่อการค้นคว้าหาความรู้ ความ อุดมทุนในการเรียนวิชาที่ยากและความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ น้อยกว่า นิสิตนักศึกษาในสาขาอื่น ๆ จึงควรมีการวิเคราะห์บทบาทของนิสิตนักศึกษาในสาขาสังคม- ศาสตร์ในเรื่องแบบการเรียน ความพึงพอใจในหลักสูตรและวิธีการสอนของอาจารย์ ผล สัมฤทธิ์ทางการศึกษาและคุณภาพบัณฑิตทางสังคมศาสตร์
4. จากผลการวิจัยที่พบว่า นักศึกษาที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีค่าเฉลี่ย ของแนวบทบาทในด้านกาเป็นนักวิชาการและการเป็นศิษย์สูงกว่านิสิตนักศึกษาในมหา- วิทยาลัยอื่น ๆ ที่ศึกษา จึงควรมีการศึกษาและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของมหา- วิทยาลัยเชียงใหม่ที่เอื้อต่อความก้าวหน้าทางวิชาการของนักศึกษา ตลอดจนศึกษาเปรียบ เทียบกับสภาพแวดล้อมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยอื่น ๆ

5. สำรวจแนวบทบาทของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย แนวโน้มของอิทธิพลของแนวบทบาทของอาจารย์ต่อแนวบทบาทนิสิตนักศึกษาในสถาบัน
6. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแนวบทบาทนิสิตนักศึกษากับการจัดสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย หอพัก กิจกรรมนอกหลักสูตร เป้าหมายทางการศึกษา และคุณภาพบัณฑิตที่ผลิต
7. ศึกษาเปรียบเทียบแนวบทบาทนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยระบบจำกัดรับและนิสิตนักศึกษาในสถาบันประเภทอื่น

ข้อเสนอแนะเพื่อการประยุกต์

1. จากการวิจัยที่พบว่า นิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยระบบจำกัดรับเน้นแนวบทบาททางวิชาการและการเป็นศิษย์ที่สูงสุด ควรที่มหาวิทยาลัยจะนำไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้เป็นบัณฑิตทางวิชาการ สำหรับข้อค้นพบที่พบว่า นิสิตนักศึกษาในชั้นปีที่ 2 ปี 3 และปี 4 และนิสิตนักศึกษาในสาขาสังคมศาสตร์เน้นแนวบทบาททางวิชาการและการเป็นศิษย์น้อยกว่านิสิตนักศึกษาชั้นปี 1 และนิสิตนักศึกษาในสาขาอื่น ๆ ควรที่มหาวิทยาลัยจะได้จัดกิจกรรมที่เสริมให้นิสิตนักศึกษาได้มีส่วนร่วมให้มากที่สุด และให้เกิดการพัฒนาทางวิชาการ เช่น การกระตุ้นให้เข้าร่วมและแสดงออกในกิจกรรมทางวิชาการแนะแนวทางในการใช้เวลาว่างในการค้นคว้าทางวิชาการ มหาวิทยาลัยใดที่พบว่า นิสิตนักศึกษานั้นแนวบทบาทที่โตค่าเกินไป ต้องการให้มีการพัฒนาขึ้นตามเป้าหมายการพัฒนา นิสิตนักศึกษา ก็ควรจัดสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องและเอื้อต่อการพัฒนาทางด้านนั้น เช่น การพัฒนาความเป็นผู้นำ การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาสังคมโดยสนับสนุนด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์
2. จากผลการวิจัยที่พบว่า นิสิตนักศึกษานั้นแนวบทบาทในการพัฒนาสังคมในลำดับที่ 7 แต่จากการถามเรื่องความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตร นิสิตนักศึกษาต้องการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาสังคมและการบำเพ็ญประโยชน์มากเป็นลำดับที่ 2 ควรที่มหาวิทยาลัยจะได้ใช้พลังนิสิตนักศึกษาในด้านการช่วยพัฒนาสังคม เพื่อให้มหาวิทยาลัยได้มีบทบาทในการช่วยเหลือท้องถิ่น และปลูกฝังให้นิสิตนักศึกษาช่วยเหลือสังคมให้มากที่สุด

3. มหาวิทยาลัยควรจะวางเป้าหมายทางการศึกษา การจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการเน้นแนวบทบาทของนิสิตนักศึกษา โดยการสำรวจแนวบทบาทของนิสิตนักศึกษารุ่น 1 ที่เข้ามาใหม่ทุกปี และวางแผนการพัฒนานิสิตนักศึกษาไปตามลำดับ

4. ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาของมหาวิทยาลัย ควรจะจัดกิจกรรมนอกหลักสูตรและสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสอดคล้องกับธรรมชาติของนิสิตนักศึกษาในแต่ละสถาบันตามแนวบทบาทที่นิสิตนักศึกษานั้น และจำแนกแยกย่อยตามเพศ ชั้นปี หรือสาขาวิชา โดยยึดหลักให้นิสิตนักศึกษาทุกคนได้รับการพัฒนาให้มากที่สุด

5. ควรจะมีการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับแนวบทบาทนิสิตนักศึกษาให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทราบ และร่วมกันใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนานิสิตนักศึกษาต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย